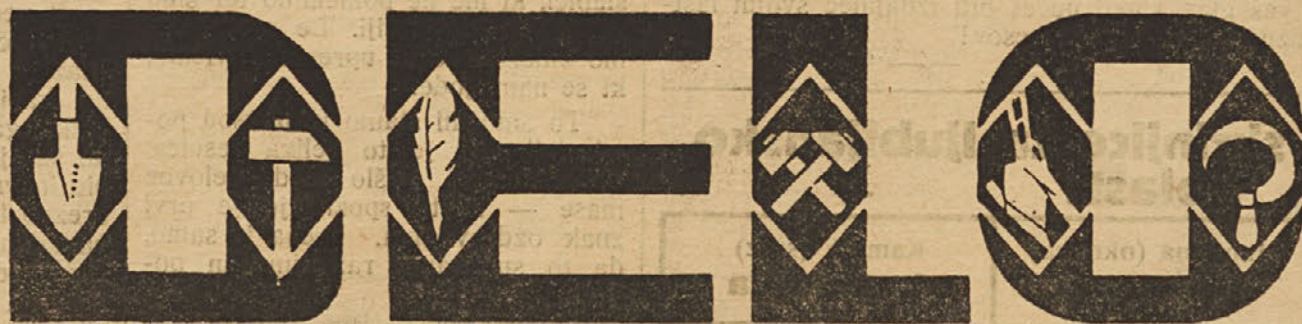


Naročnina:

mesечно 3 Din
četrletno 9 »
polletno 15 »
letno 30 »

Proletarski tisk je eno izmed naših orožij. Kdor podpira naš tisk, prispeva k zmagi proletariata. Ne zedinjenje v besedah, nego zedinjenje v resnici privede proletariat do njegove politične veljave in moči.

Mir med nami proletarci! Vojna kapitalizmu!



GLASILO DELAVCEV IN KMETOV.

Izhaja dvakrat na mesec
Posamezna številka 1-50 Din
Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana. — Začasno se naj pošiljajo vsi dopisi, rokopisi in naročila na naslov: Haba Anton, Ljubljana, Kongresni trg št. 15.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

V Vaših rokah, proletarci, je Vaša moč. — Združite to moč!

Leto II.

Ljubljana, dne 20. januarja 1927.

Štev. 1.

Slovensko delavstvo!

Pred enim letom je proletariat za enotno delavsko listo oddal 30.000 glasov in izvolil 29 poslancev v Delavsko zbornico. V nedeljo, 23. januarja mora prav tako vse delavstvo glasovati za združene delavske liste in izvoliti svoje poslance, ki bodo napravili red v tej državi.

Bodimo složni vsi do zadnjega!

Živela delavska zmaga!

Čudovita so pota — lažnjivega revolucionarstva.

»Zedinjaši« smo rekli:

V te volitve v oblastne skupščine mora iti skupno vse delavstvo vseh razrednih političnih skupin: »Zedinjenja«, »Enotnosti«, SSJ in »Naprejeve« skupine.

Bernot je skupnost odklonil, vse druge skupine so jo sprejele in tako upravičeno upamo, da bo čez nekaj dni imelo slovensko delavstvo

svoje izvoljene poslance

v oblastni skupščini.

Mi smo dejali pa še več:

Samo enotnost pri volitvah je zelo malo. Enotnost mora postati trajna. Iz enotne volilne liste se mora roditi

enotna proletarska stranka.

Izvoljeni poslanci ne smejo zopet začeti ustanavljati vsak svojo stranko, temveč vsi skupaj bodo morali odgovarjati združeni delavski stranki. Tako bo delavstvo pridobilo polagoma nazaj v organizacije zaupanje, ki ga je v neprestanih razkolih izgubilo.

Proti skupni delavski stranki je pa nastopila s svojo zadnjo številko skupina »Enotnost«, ki gre sicer v volitve skupaj z nami.

Zakaj je »Enotnost« proti politični enotnosti?

Čujmo najprej, kaj sami pravijo:
1. enotna politična stranka bi odvrnila delavstvo od enotne bojne fronte;

2. z zedinjenjem bi prenehala obstojati skupina »Enotnost«; in če ta preneha, potem bodo oportunisti preprečili revolucijo, ki sili skozi vsa vrata in okna v Jugoslavijo.

To so njihovi protirazlogi. Za vsakega mislečega človeka so smešni, skrajno smešni. Tisti, ki jih je napisal, gotovo sam dvomi v njihovo resnost.

Na prvi razlog je kratek odgovor: vsakdo ve, da ni močnejše enotne fronte, kakor je enotna organizacija. Strokovne organizacije, ki združujejo delavstvo po strokah (poklicih), so že enotne. Politična stranka pa mora združevati delavstvo vseh strok. Tu danes še ni enotnosti. Mora pa nujno do nje priti. Enotna stranka bo dala delavstvu moč.

Na drugi razlog je odgovor še lažji. Če je res skupina »Enotnost« edino zveličavna in edino revolucionarna in če misli izvesti revolucijo, bo za to potrebovala delavske mase. Če se ona boji, da bodo delavci v enotni stranki prenehali biti revolucionarni in bodo šli vsi v oportunistem, izdaja s tem skupina »Enotnost« sebi zelo slabo spričevalo: da ne veruje niti v svojo moč in sposobnost, še manj pa v revolucionarnost delavstva. Če Gustinčičevci sami več ne verujejo v sebe, moremo mi še manj verjeti v nje.

Mi pa pravimo tako-le: 100 prištejev »Enotnosti« pri največji revolucionarnosti ne bo nič ukrenilo proti tisočkrat močnejšemu sovražniku. In 100.000 delavcev tudi ne more ničesar doseči, če se izgublja v medsebojnem notranjem boju. Združeni delavci pa lahko vse dosežejo. Zato je potrebna enotna politična stranka. Enotna stranka bo dejansko storila stokrat več revolucionarnega, pa čeprav ne bo premlevala revolucionarnih — fraz. Ne gre za besede, gre za meso. Danes vpije skupina »Enotnosti«, da je za samoodločbo Makedoncev. To se sliši iz njenih ust prav tako neresno, kakor če bi otrok ukazal solcu: začni se vrteti okrog zemlje! Ista zahteva po samoodločbi pa postane resna, ako jo postavi močna politična stranka, ki nekaj velja. In isto velja za vse zahteve.

»Enotnost« pravi, da mi nismo povedali jasno, na kaki podlagi hočemo ustvariti enotno politično gibanje. Mi smo to povedali. Pa če tudi ne bi povedali, saj samo življenje, sam razvoj dogodkov riše z železno roko smer enotnemu gibanju. Mi ne bomo iskali programov niti pri nemških niti pri kranjskih učenjakih. Naš program je življenje. Naša pot je:

voditi delavski razred od stopnje do stopnje, h kolektivnim pogodbam in k obratnim zaupnikom pa do proletarske vlade.

Predno je Lenin postal vodja sovjetske republike, je bil najprej agitator in organizator. Tako gremo tudi mi. Podlaga je jasna, pot je jasna, skozi temo kapitalističnega pekla vidimo luč socializma. Če tega »Enotnost« ne vidi, ji ni pomagati.

Sedaj moramo pa še nekaj povedati!

Prepričani smo, da bo »Enotnost« tudi kmalu drugače pisala. Ker njeni »voditelji« niso vajeni hoditi ravno, temveč rajši capljajo sem in tja za drugimi kakor pijanec, ki izgubi trdno oporo v glavi in nogah. Poglejmo samo to-le kratko njihovo »revolucionarno« cik-cak pot!

Februarja lanskega leta so bili za enotno volilno listo, dva meseca pozneje so prokleli s. Štuklja, ker je v Trbovljah delal za združeno delavsko listo; sami so tedaj postavili tako razkolniško listo, kakor jo je danes Bernot. Zato so tudi tako pogoreli, kakor bo sedaj Bernot. Danes so pa zopet za enotno listo — ker so videli, da jih nikjer več ni in da se morejo le v zvezi z nami uveljaviti. Pa tudi za sedanje volitve niso bili vedno za enotnost. Gustinčič in Marcel Žorga sta bila proti, toda zmagali so pametnejši sodruzi: s. Klopčič, Remžgar i. dr. Da prikrijejo to svojo notranjo razprtijo in popolno nemoč, lajajo o revo-

luciji in oportunizmu, kakor laja pes na daljno luno.

Delavstvo je za enotno strokovno in politično organizacijo.

Takoj po izvršenih volitvah bomo začeli graditi enotno delavsko stranko, ki se ji bo pridružil tudi zgovorni M. Žorga, če ga bo hotel še kdo imeti za člana.

Tako se bo zgodilo, cenjeno in

spoštovano omizje okrog »Enotnosti«. — Vzemite na znanje: vi ne vplivate več na dogodke. Lahko z njimi hodite, ako nočete priti popolnoma na hladno. Bodite proti ali za, enotnost se bo uresničila.

Živele enotne strokovne organizacije!

Živela enotna delavska stranka!
Živela zmaga socializma!

V volilni borbi.

Zanimanje za volilno borbo je v proletarskih vrstah zelo narastlo. Razpoloženje je naravnost sijajno in živahna delavnost se je razvila povsod. Do sedaj smo imeli samo v ljubljanski oblasti nekaj nad sto volilnih sestankov, konferenc in shodov. Vsi ti shodi in sestanki so potekali v znamenju velikega veselja nad enotno fronto in so bili zelo dobro obiskani.

Posebno živahni in zanimivi so bili shodi predelko nedeljo 9. t. m.

Shodi so se vršili: v Srednjih Gamelnah, kjer je poročal s. Kopac. Navzočih je bilo okoli 50 kmetov, ki so se vsi izrekli za našo listo. Prišli so tudi nekateri Bernotovci, ki so se pa morali umakniti s svojim »pravilnikom« pod težo argumentov našega referenta. V Sreberjih je poročala sodružica Ajdiškova pred številnimi kmeti in delavci. Zelo dobro obiskani shodi so bili v Trziču in pri Sv. Katarini, kjer sta poročala ss. Svetek in Pastorek.

Nadaljni shodi so se vršili v Dobovi, Brežicah in Vidmu pri Krškem, kjer je referiral s. Uratnik; na Jesenicah referent s. Krmavner; v Črmošnjicah in Novem mestu sta poročala ss. Tokan in Mikec; v Kamniku in Stranjah s. Urankar; v Trbovljah ss. Štukelj in Gustinčič.

V Spodnji Šiški se je vršil shod ob obilni udeležbi šišenskega delavstva. Kot prvi je poročal s. Sedej, ki je v stvarnem govoru razjasnil pomen volitev in enotnega nastopa delavstva. Ožigosal je postopanje Bernotovcev, ki s svojim razbijanjem pomagajo meščanskim strankam. Za njim so govorili ss. Likar, Žorga in Makuc. Oglasil se je k besedi tudi bernotovec Kisovec. Toda po par minutah je navrgel toliko laži in provokacij, da mu je predsednik s. Ogrin na splošno zahtevo vzel besedo.

Popoldne sta se vršila v Hrastniku dva dobro obiskana shoda. Prvi shod, za rudarje, se je vršil v dvorani Konzumnega društva, drugi pa v gostilni Dimitrijevič za stekarje in kemične delavce. Na obeh shodih je poročal s. Sedej in s. Remškar.

Na drugi shod se je pa potrudil tudi vladni komisar g. dr. Maršič, ki pa ni nobenega, niti sklicatelja opozoril, da bi on bil vladni predstavnik. Med govorom s. Sedeja, ki je v ostri besedi žigosal vlogo SLS in omenil Zaloško cesto, ga je komisar prekinil: »O tem ne smete govoriti!« Nastal je splošen šum, ker so vsi navzoči mislili, da imajo pred seboj kakega nasprotniškega agitatorja. Tudi o vlogi SLS po 1. juniju ni dopustil, da bi govornik raztolmačil navzočim. Splošno je bil g. komisar vedno nervozen, ko se je govorilo o SLS. Zapisal je tudi dva sodruga, ki sta delala medklice na račun klerikalne stranke. — Proti takemu postopanju vladnega zastopnika najostreje protestiramo.

Za s. Sedejem je govoril še s. Obrčkal, ki je pozival k enotnosti in razredni borbi. S. Brnjas je v nemškem jeziku ostro napadel vladni teror in »svobodo«, ki jo uživamo proletarci v državi SHS. Nato je s. Kelner v navdušenih besedah pozval navzoče k skupnemu delu, da moramo na dan 23. januarja pokazati svojo delavsko moč, nakar je on kot predsednik zaključil lepo uspešno zborovanje.

Od vse povsod, kjer so se vršili shodi, prihajajo poročila o navdušenem razpoloženju delavstva.

V nedeljo 16. jan. se je vršilo 50 shodov, o poteku katerih bomo poročali v prihodnji številki.

Jasno je pa že sedaj, da bo 23. januarja šel proletariat enodušno na volišče.

Pomnite!

Delavci! Ko boste šli 23. januarja na volišče, pomnite, da so vam slovenski radičevci naložili davek na ročno delo. Da so vrgli 3000 rudarjev na cesto, da so demontirali ministristvo za socialno politiko, da so nam jemali pravico za pravico!

Da so klerikalci na jeziku v opoziciji proti centralizmu, v dejanju pa podpirajo režim velekapitala in se ponujajo v vladno pašicevcem; da so klerikalci za avtonomijo Slovenije samo za to, da bodo kot kapitalisti lahko izkoriščali neovirano

delovno ljudstvo Slovenije. Spomnite se na čase, ko je bil Korošec minister prometa; pomnite, kako je bil udušen železničarski štrajk; pomnite Zaloško cesto!

Da so demokrati glasovali za zakon o zaščiti države; pomnite čase orjunske pohode in 1. junija v Trbovljah; pomnite Žerjava in njegov režim!

Na vse se spomnite, na svoje plače in stanovanja, na ženo in otroke in odločitev ne bo težka.

Pomnite, da je osvobođenje delav-

skega razreda delo delavcev samih. 23. januarja povejte na ves glas, da smo se prebudili in spoznali, da je v združenju moč!

Niti enega glasu kapitalistom, ako nočeš biti izdajalec svojih lastnih interesov!

Naše volilne skrinjice za ljubljansko oblast:

Ljubljana (mesto) 1. skrinjica	Ljubljana (okolica) 3. skrinjica	Kamnik (srez) 4. skrinjica
Kranj (srez) 4. skrinjica	Logatec (srez) 3. skrinjica	Radovljica (srez) 4. skrinjica
Krško (srez) 5. skrinjica	Litija (srez) 4. skrinjica	Novomesto (srez) 4. skrinjica
	Laško (srez) 4. skrinjica	

Za mariborsko oblast:

Maribor (mesto) 1. skrinjica	Maribor (desni breg) 2. skrinjica	Maribor (levi breg) 3. skrinjica
Ptuj (srez) 2. skrinjica	Celje (mesto) 2. skrinjica	Celje (srez) 3. skrinjica
Gornjograd (srez) 2. skrinjica	Konjice (srez) 3. skrinjica	Slovenjgradec (srez) 2. skrinjica
Ljutomer-Radgona (srez) 5. skrinjica	Srez šmarnski-rogaški-koziški 3. skrinjica	

Sodrug! To so skrinjice združenih delavcev in kmetov! Vse ostale so kapitalistične in protidelavske!

Prebujenje.

Delavski razred se prebuja iz političnega mrtvila, v katerega je zapadel vsled težkih porazov, ki jih je doživel po zakonu o zaščiti države. Globoki razkoli, katere je mogoče izravnati samo z vztrajnim, razrednim delovanjem, so povzročili, da se je vsa energija in sila posameznih skupin izčrpala edino le v svrhu medsebojnega klanja in zmerjanja. Buržuazija je pa to izrabila in se z vso silo vrgla nad nas. Ni čuda — saj smo povsod videli sovražnika v nas samih — ne pa tam, kjer je v resnici bil in sicer v kapitalističnem taboru. Tako smo izgledali, kot ona dva lovca, ki sta šla

nad leva in ko sta ga našla spečega v puščavi, sta se med seboj postreljala za plen. Na koncu sta pa oba onemogla in ranjena postala plen leva.

Ko smo mi zedinjaši sledili klicu najširših plasti delovnega ljudstva in izdali manifest z glavno zahtevo po popolni strokovni, kulturni in politični enotnosti vsega delavskega razreda, se nas je hotelo postaviti v neko napačno luč. Mi smo vedeli, da bo veliko težkoč na našem potu, posebno od strani onih neodgovornih ljudi, ki so naravnost poklicani, da razbijajo enotne vrste.

Vedeli smo pa tudi, da se ne bo nihče mogel upirati splošni zahtevi po enotnosti proletariata. Povsod in

vedno se govori: razcepljeni smo slabiči, ki nič ne pomenimo ter smo v zasmeh buržuaziji. Le enotni bomo zmogli, da se upremo krivicam, ki se nam gode.

To smo mi stalno in povsod povdarjali, ker je to velika resnica. Spoznanje je prišlo med delovne mase — in to spoznanje je prvi znak ozdravljenja. Treba je samo, da to spoznanje razširimo in poglobimo.

Sedaj imamo volitve. Za te volitve smo ustvarili mi zedinjaši enotno fronto. Toda ta enotnost ne sme biti trenutna, samo za časa volitev, ampak ona mora postati trajna, da pride do popolne politične enotnosti — do ene proletarske, marksistične stranke. Naloga vsakega posameznika je, da budno pazi na to, da se ta enotnost ne skrha, da ne pridemo še do hujšega razkola naših sil. V času, ko smo začeli zidati novo proletarsko stavbo, je treba, da vsak posameznik gleda na to, da se ne bo ona od katerekoli strani rušila.

Enotnost delavskega razreda nad vse! To naj bo naše geslo — naša glavna skrb. To je naš največji interes — vse drugo naj se podredi prvemu. In ako pride kdo med vas in vam začne šepetati o potrebi, da obstojajo še nadalje dve ali tri stranke, ga napodite, ker je agent buržuazije. Mi hočemo zedinjenja v eno samo stranko, ki naj bo razredna — marksistična. Mi moramo preteklost pokopati in zidati za bodočnost!

Te volitve bodo pokazale, ali je naše geslo enotnosti pravilno ali ne. Kajti večina proletariata se je prebudila in postala aktivna le vsled tega, ker nastopamo enotno. So sicer še nezadovoljneži, ki bi radi ribarili v kalnem. Toda mi moramo preiti preko njih na delo za združeni delavski pokret!

Osebe ne smejo igrati nobene vloge, Stranke morajo podrediti svoje interese skupnemu interesu in skupnemu delu. Ako tega ne store, so partizanske, in delavstvo, v kolikor jim še sledi, jih bo zapustilo.

Izrabimo priliko volitev za ustvarjanje enotnega pokreta, pojdemo na delo, da bo res prišel mir med nas proletarce, da lahko enkrat napovemo uspešno vojno kapitalizmu.

Živela enotnost delavsk. razreda!

Živela enotna proletarska stranka! — Proč z razbijaci! Aelm.

Delavci! Kmetje!

V nedeljo, dne 23. januarja, se bo odločila bitka med nami in buržuazijo. Dolga leta že vlada nad nami kapitalizem s pomočjo centralističnega sistema ter nas izkorišča do skrajnosti. Režim, katerega podpirajo vse meščanske stranke, gre brezobzirno preko naših zahtev, nam jemlje pravico za pravico, nalaga vedno težje davke ter prepušča, da nas velekapital proti vsem obstoječim zakonom izžema do krvi.

Delavci! Sodrug! Po vaši želji in zahtevi se je ustvarila **enotna fronta** celokupnega proletariata. Mi korakamo združeni na bojno polje. Vaša dolžnost je, da to enotno fronto podprete in da greste do zadnjega moža na volišče.

Kmetje! Vi, ki najbolj občutite vso težo današnjega centralističnega vladanja, obrnite enkrat hrbet meščanskim strankam, podajte roke delavcem iz tovarn, ker le skupno z njimi boste postali gospodarji zemlje, ki jo imajo še veleposestniki. Vse obljube, ki so vam jih delali klerikalci, so ostale neizpolnjene, kljub temu, da razpolagajo v Beogradu z 21 poslanci. Radič vas je ogoljufal z republiko in agrarno reformo in je danes najhujši zagovornik srbskega centralizma.

23. januarja pokažite, da ste spregledali vso lumparijo raznih »ljudskih« in »seljaških« strank s tem, da boste glasovali za Zvezo delavsko-kmečkih strank!

Vsak glas, ki ga oddaste meščanom, je v vašo lastno škodo! Vsled tega pazite, da bo na dan volitev sleherni proletarec napravil svojo dolžnost!

Proletarci na plan! 23. januar je naš dan, dan zmage enotnega delavsko-kmečkega bloka!

Laži-levičarji in strokovne organizacije.

»Enotnost« stalno napada enotne strokovne organizacije v isti sapi, ko prisega, da je za nje. Tako se je obregnila tudi ob Zvezo rudarjev. Rudarji so ji nato poslali sledeči odgovor:

Podpisani člani ZRJ podružnice v Zagorju ob Savi, zbrani na sestanku dne 15. decembra 1926, ter prišasti levega krila v tej organizaciji, smo z ozirom na pisavo lista »Enotnost«, v katerem se vedno napada predstavnike te organizacije in nje sklepe in to v času, ko vodi ZRJ boj

Bratko Kreft:

Krvavi red.

Spominu nemških proletarcev, ki so padli v januarju 1919 na ulicah Berlina.

V razsežnem pravokotniku se je šopirila. Troje velikih odprtih je zevalo v mesto. Druge so bile majhne, skoraj nevidne ob številnih oknih. Služile so za častnike, kurirje in obiskovalce. Onih troje velikih vrat pa je oddajalo in sprejemalo že cela desetletja tisoče in tisoče konj in moč s puškami-karabinkami, s čeladami in svetlimi sabljami, z ostrogami na svetlih škornjih in z ostrimi sulicami. Garde-kavalerija nemškega cesarja Viljema, pred njim, zanj in za njim — garde-kavalerija. Tudi sedaj, ko je moral Viljem pobegniti, se odpovedati prestolu zase in za svoje, kasarna je še bila vedno kasarna garde-kavalerije v istih uniformah, v istih čeladah in orožju.

Pa so mislili delavci-špartakisti, da je čas primeren in da je treba pregnati ne samo cesarja, vso tisto nališpano, lakasto gospodo je treba pregnati in so se uprli. Zato so se uprli, ker je trpljenje doseglo svoj vrhunec in ker so verovali v novega človeka, v novo življenje, ki bo sproščeno vseh spon in trpljenj. Stiri leta so garali v vojni, na frontah in v tvornicah, celo stoletje že krvave, izkravetne ne morejo, ker vedno več jih je in vedno več jih bo prišlo, ki bodo hoteli živeti, kakor je človeka vredno in pravično.

Pognali so se na ulico, v palače in kasarne, da izbijajo zadnji boj, krvavi boj, da padejo, samo da potomcem pribore sproščeno življenje. Proletarski Berlin je naskočil cesarskega, kapitalističnega, buržujskega. Proletarske žuljave roke so pograbile za orožje, zakaj tako blizu se jim je že zdel dan sproščanja, da se niso bali smrti. Ničesar ne morejo izgubiti v boju, k večjemu lahko pridobijo. Tako so dejali in so šli in se razkropili po cesarskem Berlinu, ki je živel brez cesarja še vedno cesarsko življenje. In ker je živel še vedno cesarsko življenje, še je imel na vseh koncih in krajih dovolj lakiranih hlapcev in zakladnic. Vse, kar je imel, je vrgel na ulico. Vse zakone, vso pravičnost je zastavil v boj, da reši sebe, cesarske palače in domove, zaklade in da pridrži žuljaste roke v tvornicah, rudnikih, povsod. Tako se je vrgel z

vsem na one, ki so krvaveli desetletja, ki so umirali na francoskih, angleških in ruških frontah, na zemlji, vodi in zraku Povsod, kamor so jih mogli pognati. Na te koščene, iztrpele se je vrgel cesarski Berlin s tanki, granatami, avtomobili se je vrgel in je klal tri dni in tri noči. In še potem je klal, ko so bili že na tleh, ko so berlinski kanali odvajali tokove krvi, še je klal cesarski Berlin dalje in je po prekem sodu namakal bajonete in svinec v črni proletarski krvi.

Žene so stokale, otroci umirali z očeti, dekleta padale v objemu svojih borečih se fantov — in cesarski Berlin je triumfiral, triumfiral, ko je galopirala po ulicah cesarska garde-kavalerija, v črno-belih-rdečih zastavah plavala po črni krvi skozi vse ulice in lovila kakor lovec divjačino proletarsko maso. Vse je moralo v klavnico, vse je moralo umreti, kar je bilo na ulicah in kar se jim je zdelo uporno. In ko so to storili, dobro storili, da jim je cesarski Berlin ploskal, pel, razobesil zastave v pozdrav in so jim gospodične in dame metale šopke v pozdrav, so se vrnili v kasarno. Kaj zato, če je bila marsikatera cvetka prepojena s krvjo, samo da je bila cvetka iz rok cesarskega Berlina.

Za tistim sivim zidovjem, ki je stalo mračno kakor mrtvašnica na pokopališču, so pregledali svoje čete in se znova razpršili, tiho porazgubili v vse brloge proletarskega Berlina, da poiščejo, kolikor še je skritega, nevarnega. In uro za uro so jih vodili sem. Kdor ni hotel, ali je bežal, je padel na cesti, zakaj karabinke in granate so dobro strelivo za človeško meso...

Gor in dol po konjušnici je hodil poročnik. V železni čeladi, lakiranih škornjih, opirajoč se na sabljo, na prsih vrsto odlikovanj cesarskega Berlina. Mrko je hodil gor in dol in samozavestno. Od straže do straže je hodil in se le včasih nasmešnil temu ali onemu študentu, preoblečenemu cesarskemu soldatu cesarskega Berlina. O, vse je oblekel Berlin, vse, kar je šlo za njim in za njegov denar. Profesorje, študente, uradnike, izdajalce, morilce, postopače, vse rezervo je združil z aktivno gardo. — In gospod poročnik je bil aktiven. Že iz vojne je imel krvavo čelado in škornje prepojene s krvjo.

Konjušnica je bila prostorna, visoka, široka in dolga. Tam na tleh, kjer so bili prostori za konje in kjer še je bilo nekaj

preostale slame, pomešane s konjskimi odpadki, tam na tleh, na taki podlagi je ležalo vse polno nepreštetih trupel. Truplo za truplom, kakor vojaki pri zboru na dvorišču. Tam vsi vertikalno, tu na tleh pa vsi vodoravno.

Odrpili so velika dvoriščna vrata in žene, starčki, dekleta, matere in otroci so vdrli na prostrano dvorišče proti konjušnici. Zakaj v cesarskem Berlinu je bil zopet cesarski red in vsi so lahko prišli v konjušnico, da pogledajo one, ki so se uprli, ki so izdajali, ki so — — — Prostdušen je bil cesarski Berlin in jih je vabil, v svatilo, vabil v konjušnico garde-kavalerije, kjer so ležala mrtva telesa v mlaki krvi, zasmrdeli slami in konjskih odpadkih. (Gospod poročnik je dal odpreti ventilatorje, ker je bil to malo preoster parfum za njegov nos.)

Možje s puškami in čeladami, ki so stali pri vhodu, so klicali k redu in molku. Pa ni bilo niti treba veliko besed in orožja ali puškinih kopit. Zakaj na tleh so ležala mrtva trupla pomorjenih, postreljenih po prekem, po cesarskem sodu. In žene in dekleta, matere in otroci in starčki so molče, upognjeno stopali v konjušnico, svojo in vseh svojih mrtvašnico.

Vsak je šel od trupla do trupla. Žena je iskala moža, ki ga že tri dni ni bilo domov, mati je iskala sina, ki ga je pogrešala, otrok je iskal očeta, dekle fanta, ki se je pred usodnim dnem z bežnim poljubom poslovil od nje in odhitel na barikade. In žena je našla razmesarjenega moža, mati prerano mrtvega sina otrok očeta z razbito lobanjo in dekle svojega fanta, v srčno in na vseh straneh telesa prebodenega.

O, srečno svidenje v presrečnem Berlinu! In mati, ki je izgubila v rudniku moža-očeta, ki je poslala na fronto zoper sovražnike Velike Nemčije tri sinove, ki so padli za svojo domovino, častno smrt storili, je našla svojega četrtega sina na tleh izkrvavelega, v konjski slami in konjskih odpadkih — — —

Gospod poročnik jo je mimogrede zagledal. Koščeno lice, črno podplute oči — od trpljenja (njegove so bile črno podplute od veselja in uživanja!) in žalosti. Kdo bi gledal žalost, če so mu oči črno podplute od veselja, uživanja in slave, s katero je obisipal cesarski Berlin brez cesarja — garde-kavalerijo? Gospod poročnik je šel dalje. Gor in dol kot prej. Mati pa je pretočila ob

mrtvem sinu štiri solze. Ravno štiri solze je potočila ob njem, ki je padel za svobodo, za svojo, za njeno, za tisočev, milijonov. In je potočila prvo za moža, ki ga je zadušil rudnik, drugo za najstarejšega sina, ki je padel za Nemčijo na francoski fronti, tretjo za sina, ki je padel za cesarski Berlin na angleški meji, četrto za sina, ki je padel v baltičkem močvirju. In ko je hotela potočiti peto solzo, so se njene trpeče oči vsesale in razpeto odprte oči na tleh ležečega poslednjega svojega sina, ki je padel v boju za sproščanje.

In mati ni potočila pete solze; v srce je skrila svoj gnev in se ozrla za poročnikom, ki je hitel proti vhodu. Tam se je prikazal gospod stotnik. O, kako so zvenejele ostroge, ustnice so mu še drhtele od ženskih poljubov, od slavlja cesarskega Berlina in desno oko je škililo skozi monokel, prijazno škililo na gospoda poročnika, ki je udaril s peto ob peto, da so veselo zazvenejele ostroge. Roka je strumno poletela k čeladi, salutirala in usta so pokorno javila stotniku, ki je prišel inšpicirat.

»Javljam pokorno, gospod stotnik, vse v redu!« In mati je izbrisala štiri solze z razoranega lica, napotila se je mimo nju proti vhodu.

Na tleh so ležali mož pri možu, mrlič, žene so molče jokale ob njih, tam zunaj so bile ulice še vse mokre od krvi, v tovarnah so krvaveli tisoči — možje, matere, dekleta in žene in otroci.

Gospod poročnik pa je javil stotniku, da je vse v redu. Da, to je red v cesarskem Berlinu. Vseeno ali s cesarjem ali brez cesarja.

Preko dvorišča kasarne je šla visoko sključena mati, ki je potočila štiri solze za moža, za tri sinove, ki so padli za Nemčijo. Zani, ki je bil najmlajši in ki je padel za one štiri in za njo, ni potočila solze, ponosno je stisnila gnev v pest svojega srca in na ulico je vstopila visoko vzravnana. Če bi imela še sina, bi ga znova poslala v boj zoper krvavi red cesarskega Berlina.

In ker ni imela nobenega več, to je bila bolest vseh bolest, s katero je gohtala besede poročnikove o lepem, krvavoredečem in urejenem redu cesarskega Berlina brez cesarja — — —

Samotno so odmevali njeni trudni koraki po ulicah Berlina, srce pa je klicalo tisoče in tisoče za novi, osvobodilni boj.

Kdaj jih bo priklicalo? — — —

za zboljšanje položaja rudarskega delavstva, ko javno omalovažuje isto, kar škoduje nje ugledu in s tem v zvezi interesom občega rudarskega delavstva, primorani, da izjavimo sledeče, kar blagovolite objaviti v vašem listu »Enotnost«.

Ni res, da se je pri vložitvi mezd-nih zahtev TPD nepravilno postopalo, temveč je res, da je vložitev spomenice TPD sklenila konferenca ZRJ v Trbovljah dne 21. nov. po svojih 28 zastopnikih.

3. Obsojamo vsako napadanje in omalovaževanje naše razredne strokovne organizacije ZRJ in njenih predstavnikov napram meščanski javnosti. Zakaj za delo in sodbo v tej organizaciji smo odgovorni mi kot člani iste, ne pa gotovi politični eksponenti.

Zagorje, 15. dec. 1926.

Podpisi:

Miklavčič Alojz, Ravnikar Ivan, Rotar Jože, Zupan Ivan, Grobelšek Iv., Bolte Ivan, Dolanc Alojz, Krautberger Anton, Napotnik Ivan, Martinšek Miha, Kamnik Ivan, Ule Fr., Šauer Filip, Krautberger Jurij, Borišek Ivan, Dolenc Urban, Grčar Rudolf, Zore Franc, Priman Ferdo, Medvešek Franc, Plaznik Edvard.

»Enotnost« je prišla v zadrego in sedaj vprašuje rudarje, naj povedo, zakaj je tako maloštevilna njihova organizacija.

Zedinjaši prav radi ustrezemo tej radovednosti »Enotnosti«. Precejšnja krivda na nizkem številu je v strašni gospodarski krizi, ki vlada v rudarskih revirjih. Iz te strašne bede izvira pobitost rudarjev, iz pobitosti nebojevnost in neorganiziranost. To je glavni vzrok. Ne trdimo tega, da morda vodstvo ZRJ ni storilo nobene napake — ker do danes se še ni rodil človek brez napak. Ali drugi razlog nizkemu številu članstva niso kake napake vodstva, temveč naravnost **lopovska politika »voditeljev«** okrog »Enotnosti«.

V Trbovljah so n. pr. dobili takozvani levičarji večino v vodstvu organizacije; njihov človek je zavzel mal najvažnejšo, t. j. tajniško funkcijo. A lepega dne niso hoteli ničesar več delati in niti članarine ne marajo več plačevati. Prej so vpili o revoluciji, ko pa bi morali pokazati vsaj toliko sposobnosti, da bi opravljali navadne odborniške funkcije, pa ni bilo več ne duha ne sluha niti po njihovih revoluciji, niti po sposobnosti. V Trbovlje so med tem pričeli prihajati tudi Gustinčič, Kermauner in Žorga, ki so navduševali svoje privrženke proti vodstvu organizacije (kjer so imeli sami večino), jih nagovarjali, da z Krušičem, Pliberškom ni mogoče skupaj delati in jih končno nahujskali, da je treba tudi za občinske volitve že sestavljeno enotno listo razbiti. Ljudje so jih

radi ubogali, češ: pa zapustimo organizacijo, da nam ne bo treba delati in plačevati članarine in da bomo rajši uganjali revolucijo pri kozarčih vina. Tako so delali Gustinčičevci povsod. Na Jesenicah je isti slučaj: njihov vodilni sodrug Mulej ni več član strokovne organizacije! To je posledica frazerske lažirevolucionarne politike Gustinčiča in Žorge.

Bernot in Prometna banka.

Bernot, voditelj takozvane »socialdemokratske stranke«, je bil tisti, ki je hotel razbiti enotno fronto za oblastne volitve. Ni se mu sicer posrečilo, ker tudi oni delavci, ki so mu dosedaj sledili, so spregledali in bodo 23. januarja glasovali za združeno delavsko listo. Bernot je tisti, ki hodi okoli in skuša z blatenjem odvrnati delavstvo od prave poti, on je tisti, ki pošilja okoli razne Kisoce in Prijatelje (ne ga zamenjati z onim, ki je član društva treznosti), da z demagogijo sejejo med delavstvo razdor in nezadovoljstvo.

Sedaj pa bruha v svojem lajbnalalu ogenj in žveplo na vse, ki pred velikim Bernotom ne kleknejo na kolena.

Posebno mu ugaja poglavje o bankah. Drega v Kristanovo in Žerjavovo banko, tu namiguje na levo in desno. Češ, le pogledajte: ta hodi v Kristanovo banko, oni v Slavensko itd. V vsakem drugem članku pljune na novo na tega ali onega.

Mi smo pa v zadnji številki »Dela« stavili **odprto vprašanje na Bernota**, naj nam na podlagi onega slav-

Pa organizacija zopet narašča in bo narasla. Rudarji spregledujejo da jih ženejo lažilevičarski generali v pogin, da znajo samo razbijati in uničevati, da se jim izpremeni v d... vse, kar oni primejo v roke. Ko je začelo delavstvo spoznavati to zločinsko vlogo nekaterih »voditeljev« okrog »Enotnosti«, se je pričelo oklepiti svojih organizacij.

neha načela javnosti razloži, odkod in zakaj je prejel potem Prometne banke na biano — menico — 8000 dinarjev? Zakaj ne izkaže onega zneska v »Napreju« med »konti dubiosi«?? Bernot odgovorite! Toda še pred volitvami, da bodo vaši volilci znali ali naj glasujejo za svojega voditelja, ki je pozabil na načelo javnosti!

Da, da, g. Bernot! Od pšenične valute — do biano menic iz Prometne banke vodi pot načela javnosti.

In na vašo proletarsko zavednost vas moramo tudi še spomniti tik pred volitvami. Pri zadnjih državno-zborskih volitvah ste vi »socialdemokrat« in Bernot volil Davidoviča, voditelja one stranke, ki je glasovala za zakon o zaščiti države. To ste izjavili sami na delavskem sestanku »Pod lipo«. In celo ven vas niso vrgli zaradi tega — ker ste Bernot. Spomnili smo vas na to resnično socialdemokratsko dejstvo zaradi tega, da ne pozabite 23. januarja voliti samega sebe, ker bi potem vaša skrinjica ostala prazna. — Zedinjaš.

Vsem sodrugom za novo leto.

Potrebno je, da se grupirate strokovno, da se organizirate politično, ker se morete edino na ta način orientirati v zamotanosti današnjega življenja. Organizacija je edina pot, edino sredstvo, ki vam daje smer in cilj, ki vam kaže, kjer in kod vam je hoditi, da dosežete cilj svojega razrednega boja: oblast, ki vam pritiče po vseh naravnih zakonih. Težka in ostra je ta borba, to sami čutite. Ona zahteva vseh vaših sil. Le celi možje jo morejo voditi uspešno. A tudi polžete včasih. Zakaj? Sile, ki ste s njimi razpolagali, so bile premajhne. Da, vi ste organizirali politično, vi ste organizirali strokovno, vi ste borili! Za borbo pa vam ni potreben samo razum, samo program! Treba vam je tudi izobrazbe srca. Kultura vam je potrebna. Samouke, iz vas samih izrastle, vaše lastne kulture ste potrebni. Samostojna naj bo, neodvisna od one solzave meščanske kulture v zakrpanem, zanikarnem plašču, ki komaj pokriva njeno garjevo nagoto, njeno laž in hinavstvo. Ob tako »plemeniti« kulturi se ne bodo ogrela vaša srca. Ona vam je tuja, ker je niste ustvarili vi sami, ker so jo skrpali drugi. Morda so bili še bolj lačni, kot vi, a bili so slepi in gluhi... Ti so jo ustvarili brez vas in proti vam. Seveda se niso zavedali tega.

Vi imate svojo kulturno organizacijo in delujete v njej zase in zanjo. Toda veliko vas je, ki jo zanemarjate in ji morda plačujete samo članarino. Kaj ne? In vendar uspeva, čeprav vas je premalo, ki se zanimate zanjo. Toda še manj zanimanja imate za svoj pevski zbor. Niso tudi redki med va-

mi, ki ga sploh ne poznajo. Tudi on obstoja in to v sled idealizma svojih pevcev in podpornikov, ki mu omogočajo življenje.

Take so razmere, v katerih se razvija delavska pesem, ona, ki je poklicana, da vam budi srca, da vam krepí duha, da vam daje sil. Vi jo radi poslušate, morda vam je potrebna, ali morate ji, slabotni, kakor je še, pomagati, da razmahne vse svoje sile. Ona naj bo izraz, ona naj bo utrip našega srca.

Poglejte sodrugi, kaj vse store meščani za svoja pevska društva! Ni jim treba članarine; podpirajo jih prav izdatno. Tudi država jih podpira in to, o ironije, tudi iz vaših žuljev, iz izdatkov, ki jih vi plačujete. No, vam ni do državne podpore ne morda zato, ker je ne dobimo, ampak zato, ker lahko stojimo na lastnih nogah. Sami hočemo ustvariti in gojiti svojo pesem, ker hočemo, da ostane naša, da ji ne bo nihče razum vas samih kumoval.

Lepa je naša pesem, poznate jo. Lepa je in uspeha ima. Ni na mestu vaš dvom, da delavec ne more tako peti, kakor pa kak meščan. Da težje sicer, a vendar lahko enako uspešno! Posebno pa še, ker ne poje, ker vam je dolg čas, ampak, ker so vaša srca žejna pesmi.

Rekli smo: naša pesem ne potrebuje državne podpore, mi potrebujemo samo delavce, vas pevce! Mnogo vas je, ki znate večalimani peti; vas vabimo, da stopite v naš krog, da bo močnejše orila naša pesem, da bo hitreje budila srca. Najva s ne vodijo pri tem malenkostni ozir komoditet,

ampak razredna zavest, ona železna zavest, ki vam daje poguma v vseh vaših bojih. Zavedajte se, da vam je treba tudi kulture, ne samo uma. Iz srca si želimo, da ne izostanejo uspehi našega klica, da se vas bo vsaj nekaj oglasilo, vsaj nekaj odzvalo.

Poglejte, sodrugi, samo češke, pogledajte samo ruske delavce! Kake zборе imajo! Vpoštevajo jih in z lahkoto tekmujejo z vsemi meščanskimi zbori. To naj bo naš cilj, naš ideal: ustvariti močan pevski zbor, izobraziti ga pevsko do skrajne možnosti, da ga boste poslušali ne samo v zabavo, ampak, da vam bo njegovo petje tudi duševna hrana, užitek srca!

Zato, sodrugi, vas ponovno vabimo, da se pridružite nam. Sprejemamo vas z odprtimi rokami. Nihče naj se ne pomišlja in naj pride takoj. Mi čakamo na vas...

Opomba: Sprejemanje novih članov je vsak torek in četrtek ob 8. uri zvečer v Delavskem domu, Marxov trg, II. nadstr.

Dopisi.

Iz Maribora. Dovolite, sodrug urednik, da napišem nekaj o tem, kaj se vse godi te dni v Mariboru in okolici. Shodov za volitve v oblastno skupščino je bilo polno. Mi železničarji smo se tokrat poprijeli in hočemo pokazati meščanskim strankam, posebno pa klerikalcem, da smo bili mi tisti, ki smo jih držali in dajali uspehe. Letos pa smo se združili na enotno delavsko listo in zadeli smo, kakor bi gospodom stopili na kurja očesa.

»Straža«, ki je vstala od mrtvih za časa volitev, se pošilja brezplačno vsem volilcem. Tudi jaz jo dobivam. Najbolj zanimiva je pa zadnja številka, ki je izšla 14. januarja 1927. leta po rojstvu Kristusovem. Skoro cela je posvečena železničarjem. In kaj vse piše?! Od davnih časov sem in se spominja različnih oseb in meša nas s socialdemokrati. Posebno prepisuje Bernota in piše, kakor Bernotov »Naprej«. To sicer še že razumem, ker dobiva od banke biano menice za 8000 Din in je torej sorodstvo neizbrisno. Ne razumem pa tega, kako si upajo kazati na razne britkosti železničarjev, težave in poniževanja, in da so vse to krivi nekdanji in sedanjí voditelji delavstva in železničarjev.

Mislím, in vsi železničarji dobro vemo, da je vsega zla, ki se nam godi že cela leta, pač kriva Slovenska Ljudska Stranka in v pri vrsti njen vodja. Saj je treba za vso zlo iskati vzrokov, ker vsako zlo ima svoje vzroke. In povzročevalca zla treba razglati in pokazati, natančno po sv. pismu, ki kaže povzročevalca vsega zla človeštva podedovani greh in kačo, ki je zapeljala Evo, da je ugriznila v prepovedano jabolko in ga dala Adamu. Iz tega greha, prvega greha, je nastalo vse hudo za človeka na zemlji. Tako nas so učili in tako še vedno učijo.

In kdo je kriv današnje bede in zla železničarjev?

Le pogledjmo. Tiste dni, ko je bil sklenjen »Protokol Sporazuma«, je bil za ministra saobračaja gospod vodja Slovenske Ljudske Stranke. »Protokol Sporazuma« je bil narejen skupno od velike organizacije železničarjev in ministrom železnic in je vseboval veliko ugodnosti za železničarje. Tega se bodo gotovo še spominjali vsi železničarji, ki so se takrat zanimali za svoj položaj. Ali ko bi se moral ta »Protokol Sporazuma« uveljavljati in izvajati, ga je pa prečrtal minister saobračaja, ki je bil takrat dr. Korošec. Železničarji so šli v stavko, da ga zaščitijo, ali na Zaloški cesti so jih streljali zato. In bil je tiste dni, ko se je streljalo železničarje, minister saobračaja dr. Korošec.

To je, česar »Straža« ne napiše in ki je edini pravi vzrok vse naše bede in trpljenja. Od tistega dne se nas je tlačilo, razganjalo in nam onemogočilo se zbrati in nastopiti za svoje pravice.

Da so potem se na nas spravili še drugi od drugih strank in nas suvali, to so samo posledice prvega greha. Da so nas samostojni demokrati pozdravili z »obznano« in »zakonom o zaščiti države«, to so le posledice črtanja »Protokola Sporazuma« in streljanja na Zaloški cesti. Tem gospodom je proletarijat že pokazal, kaj so zaslužili in jih zlozil. Sedaj prihajajo na vrsto povzročitelji prvega greha. Tudi z njimi bomo obračunali.

Tista naivna razlaganja v »Straži«, ki jih razlaga »star«, pri delu osivel in

Iz pekla.

Hudičevo seme je zanesel vihar tudi v Trbovlje. Iz njega klije vse, kar je slabo in ni dobro: zločini, umori, ropi, nesreče...

Kadar seje hudič seme nad Trbovljami, je vselej pust in žalosten dan. Siva megla lebdi v zraku in davi človeka. Malokdo pa se zaveda, da ga res kaj duši, da mu sesa kri in mozeg, da mu lomi kosti... Staršem se je tako godilo, otroci so se na to navadili in so prepričani, da ne more biti drugače.

Peter Brik, sin kmetijskih staršev, še ni dolgo delal v Trbovljah. Pomagal je očetu na kmetiji poleti, ko je dela dovolj, a na zimo je hotel nekaj zaslužiti, da bo za davek, katerega mora plačevati oče gosposki.

»Pojdi v Trbovlje«, mu je dejal oče, »tam se mnogo zasluži. Pomagal boš meni in sebi. Gotovo boš zaslužil toliko, da plačamo, kar je treba plačati za davek, a drugo ostane tebi.«

»Oče«, je z zadovoljnim nasmehom dejal sin, »grem in pomagal Vam bom. Mnogo ste zame žrtvovali, tudi jaz se bom vsaj malo potrudil za Vas.«

In še je pristavil stari mlademu: »Na pomlad službo pustiš, ko bo dela zopet doma dovolj.«

»Dobro!« odgovoril je mladi. »Rad Vam pomagam, kolikor Vam morem.«

Šel je sin v Trbovlje. Delal je pridno, zaslužil denar, nesel ga očetu in še mu ga je ostalo za sebe.

Tako mesec dni. Potem je šel mladi Brik domov obiskat očeta in mater. Pristrčno so se imeli ves čas, dokler so bili skupaj. Bil pa je Brik doma samo preko nedelje, zakaj, v pondeljek je moral iti zopet v službo. Da ne bi preveč zapravljjal in ker so potrebovali le denar, naložili so mu, da je nosil poln nahrbtnik jestvine s seboj.

Naslednji dan v pondeljek je imel Brik zopet službo popoldne.

O, da bi Brik vedel, da ga bo zadela težko nepričakovana usoda, ne bi šel tisto popoldne v službo in tudi nikdar preje in pozneje ne. Ostal bi doma, bi že kako zbrali denar za potrebo.

Hudičevo seme je kalilo tisto popoldne in skalilo za Brika.

Noč se je bližala. Brik je delal in mislil na dom. Tem rajše je mislil, ker je mrak kakor nalašč ustvarjen zato in mu je pričaral pred oči najlepše slike rodnega doma.

Stal je na tiru, ko je vozičke vleklo nazvgor. Naenkrat se dva utrčata in z brzovito naglico drvita navzdol. Brik je bil zmeden. Hotel se je umakniti, pa namesto da bi skočil iz tira proč, zagnal se je proti vozičkoma. V naslednjem trenutku bil je že mr-

tev. Vozička sta terala prevrnjena drug ob drugega narazen za pol koraka, a vmes mrtev Brik.

Ljudje so takoj priskočili na pomoč, toda bilo je že prepozno. Ženske so tulile in se prijemale za glavo. Moški so kleli. Koga so kleli, se ni moglo razumeti.

»Pojdite po nosilnico!« je kričal paznik. »Kako ga je razmesarilo«, čudile se je drugi. »Uh, kako me je groza!« javkala je na strani delavka.

»Brži! Brži!« čulj so se glasovi od vseh strani in nisi vedel, kaj naj pomenijo.

Pogumnejši so pristopili in odstranili vozičke. Očem se je nujil strašen prizor: glava odprta na čelu, možgani raztreseni po zemlji, na vratu velika rana, čreva tudí zunaj. Le noge so ostale nepoškodovane in jih niti malo ni ranilo ali stisnilo.

»To je že petič letos na tem mestu«, robantil je nekdo in pljunil v stran. Neka ženska se je usekovala, ker so ji menda solze prišle v nos. Nekoga je davilo, zdaj in zdaj se je bilo bati, da prične bljuvati.

Oče in mati nista prišla na pogreb. Zaklela sta se, da v Trbovlje nikdar več. Bila jih je groza in ostala sta raje doma.

Za vino in živila, ki je ostalo še od ranjkega, so se stopli sosede.

Hudičevo seme kalí in bo skalilo še za druge.

K. S.

preizkušen železničar, »na stotine hvaležnih železničarjev«, star »socialdemokrat«, »delavec, ki je pravi socialist«, pa so take sorte, da jih piše eden in isti gospod urednik v uredništvu, kjer piše to »Stražo«.

Mi železničarji smo pa pokazali na shodu klerikalcem 14. t. m. v Mariboru, kjer smo razbili njihov shod in dr. Korošcu nismo pustili govoriti. Pokazali pa bomo še bolj 23. januarja, ko bomo vrgli vsi, kakor eden, volilne kroglice v skrinjico naših kandidatov.

Volilni humor.

Shod zedinjenih delavskih strank v šiški dne 9. januarja.

Vseh navzočih nas je bilo 52 delavcev, med temi 5 Bernotovih socialistov. Sodr. Sedej (zedinjaš), nosilec združene delavske liste za mesto Ljubljana poda referat, ki je bil skozinskoz stvaren in marksističen. Opisal je zgodovino delavskega razreda in njegove ponovne združitve, žalostno politično stanje v državi itd. Med njegovim govorom ni bilo nobene medklica, vsi navzoči smo ga pazno poslušali, ter se mu pri koncu zahvalili s tem, da smo mu aplavdirali.

Drugi je nastopil s. Likar (socialist). Tudi njegov govor smo sprejeli s simpatijo, zlasti primer, ki ga je navedel, kako so komandirali med vojno. Vkljub strogi komandi je končno govorila glavno besedo lakota.

Kot tretji govornik nastopi s. Kisovec, član Bernotove internacionale. On se opraviči, da ni noben govornik, pa da bo vseeno spravil nekaj skupaj. Že takoj pri nastopu je nam dal razumeti, da je nekaj drugega, kakor smo mi navadni zemljani proletarci, vpokojenci, železničarji in drugi delavci.

Pozdravil nas je z gospodi in prišel: Mi (dene roko na prsa) nismo šli skupaj v volitve, ker nobenemu ne zaupamo, drugi pa če nam zaupajo, je prav, če ne, smo pa vse glih prijatelji. Vse imate gospoda v rokah, bolniško blagajno, delavsko zbornico — medklic: povej rajše zakaj ste razbijali in zakaj niste šli na skupno listo z ostalimi delavci? Imeli smo 16 sej odbora »Pod lipo«. Prvi so se skregali in niso hodili na te seje patrijotje, za njim »Zjedinjaši«, kmalo na to še gosp. Gustinčič. Ni čudno tedaj, da je dala vlada mesto svobodne volitve, komisarije za župane na ljubljanskem magistratu. — Taki so, vidite! Ako bi bile vse delavske stranke, grupe, skupine in skupinice vstrajale in trajno hodile na sejo in neumorno sejale in sejale v akcijskem odboru, pa bi ne bilo komisarijata na ljubljanski občini — tako pa žali bože? — Tudi ta govor, ki je imel eno najlepših lastnosti in to, da je bil kratek, ni zbudil nobene revolucionarne čuta med nami.

Kot četrti govornik nastopi s. Žorga. On govori: Mi smo za popolno proletarsko demokracijo, vsak naj govori, kar hoče. (Sam sebi pritrđi: tako je!) Čisto gotovo gremo v skupne volitve. »Dekalisti« se do-ro zavedamo, da so socialisti v zvezi s srbsko buržuazijo in za srbski centralizem, čisto gotovo so za srbski centralizem. (Sam sebi pritrđi: tako je!) Socialisti in skupina »Zedinjenje« so proti temu, da bi se Slovenci odcepili od srbskega centralizma in postali samostojna država, čisto gotovo so proti samostojni slovenski državi, to smo videli tudi pri pogajanjih za enoten nastop. (Sam sebi pritrđi: tako je!) Program ali manifest, ki so ga izdali »Zedinjaši«, je skozinskoz reformističen in kontrarevolucionaren. Čisto gotovo je kontrarevolucionaren in reformističen. Iz tega manifesta se čisto gotovo nič ne vidi, kedaj bo revolucija. (Sam sebi pritrđi: tako je!) Govorniki pred menoj so veliko govorili, pa nič povedali. Čisto gotovo, da smo skupaj na kandidatni listi z patrioti in Kristanovci — tako je! Program in taktiko bodemo hvalili vsak svoje, druge pa v nič devali, tako je! Govori, ki so jih govorili pred menoj, so bili slabi, reformistični in patriotični — čisto gotovo so bili patriotični ti govori, ali radi tega se še ne bomo

skregali in šli narazen, čisto gotovo se ne bomo skregali. Sam sebi pritrđi: tako je! Predno pa gremo na volišče, moramo čisto gotovo povedati vsak svojo politično linijo, kakšno kdo ima. Delavci morajo biti čisto gotovo na jasnem stališču, da smo se združili: lumpi, poštenjaki in marksisti na en program in na eno listo, ki jo moramo zagovarjati vsi. Čisto gotovo moramo to povedati.

Na poslušalce je ta govor napravil vesel vtis, delavci nikakor nismo mogli razumeti, čemu je taka enotna fronta potrebna. Ali ni to že sam na sebi en niz bedastoč in zmešanih pojmov, kdo vraga naj to razume? Samo Žorga, čisto gotovo, tako je, drug pa nikdo.

Kot peti nastopi s. Makuc. Čudno se mu zdi to, da reže vsak svoje o-trobe, čeprav imamo pred seboj velik letak, na katerem je pisan skupni program, kako pridemo do tega, da bomo danes poslušali pristaše Bernotovega socializma in njegov pravilnik. Hoteli smo slišati zvroke, zakaj razbijate delavske vrste in zakaj niste šli na skupno listo? Po govoru Žorge sodeč je na skupni listi vse, kar je odsodbe vredno: oportunizem, reformizem, srbski centralizem ter revolucionarizem, zakaj ne bi bil zraven še Bernotov socializem. Poštenjaka Marcela poznamo že dolgo po njegovem hrabrem revolucionarnem obnašanju.

Kaj je treba take enotne fronte, ki je sestavljena z lumpi in z izdajalci proletariata! Kdor se druži z njimi, je sam takšen kot so oni. To logiko Žorga najbrž ne pozna. Tudi ta govor je bil sprejet z veselimi občutki.

Delavci! Kedaj bo prišel tisti čas, ko poženemo agente in barantače Marksovih nauk iz delavskega svetišča?

Velenje. Mi smo v našem listu že parkrat povdarjali, da se ne bomo pečali z osebnostmi, ker bi s tem zgrešili naš cilj, ki ga imamo. — združiti vse proletarce-marksiste v enotno zmagujočo proletarsko armado, ki bode sposobna za boj proti kapitalizmu. Odklanjamo pa ogabno, nizkotno in nemarksistično gonjo, ki se poraja v človeških možganih, ki so z vsem nezadovoljni, kar je na svetu dobrega in slabega. Ko bo velenjski rudar preživel strah in letargijo, v katero je zapadel, se bo z lahkoto otrese takih »apostolov« leninizma, kakršni se mu danes vsiljujejo. — Ako polemiziramo v delavskih listih, delajmo to dostojno. S takim odgovorom, ki sem ga dobil v zadnji številki »Enotnosti«, se ne strinjam. Jaz sem trdil, da je spor radi podr. blagajne ZRD tu, da je ista bila prazna izročena tam, kamor spada, brez dokazov, kje je denar in da spor ne izvira iz kakšnega levičarskega ali desničarskega razpoloženja. Nisem imel pri tem nobene velenjske zvezde v mislih takrat, ko sem to pisal, pa tudi sedaj nimam slabega namena. V privatnem pismu, ki sem ga dobil iz Velenj, se spravlja v to zvezo tudi s. Valenšaka, da je tudi on pripomogel k temu, da je blagajna prazna, s tem da ni članarine odračunal. Ako bo s. Valenšak zahteval zadoščenja, mu je to pismo pri meni na razpolago. Tisto pismo, ki je bilo pisano g. Kristanu, v katerem obkladate in udrihate po levičarjih, z namenom, da spravite močera v želodec, pa za enkrat še ne bom objavil. Tudi ne bom objavil drugega pisma, ki ste ga pisali meni, čeprav bi bilo to potrebno, da bi proletariati videl, s kom se borijo in branijo ljudje, ki se potapljajo; tudi to pismo bom spravil v arhiv za tisti čas, ko bo delavec za borbo sposoben. — Za prihodnjic, ako boste še kaj pisali, vas prosim, da odgovarjate na to, za kar gre. Ni lepo od vas to, da jaz govorim o blagajni v podružnici ZRD. Vi pa mi na to odgovarjate s škorpipijoni in močeradi. S sodružnim pozdravom Makuc.

Kranj. Tudi pri nas vemo, da smo pred oblastnimi volitvami. Če ne drugače, vsaj na ta način, da orožniki v našem srezu po hišah pri delavcih pridno preiskujejo. Tako v tržiški in kranjski okolici so izvedli že več hišnih preiskav in nekaj areta-

cij. Vse to seveda zgolj iz vzrokov politične sumnje, čeprav se to skuša več ali manj spretno z drugimi vzroki prikriti. Pri vsaki hišni preiskavi orožniki pridno povprašujejo po nek-kih brošurah, časopisih in kuvertah in nek-kih pismih, s kom in kje dotični občeje, ali tudi piše, kaj dela v svojem prostem času itd. Naravnost otipati se da, da je to le nerodno sredstvo, s katerim se naj zastraži ubogo delovno ljudstvo, ki naj ne bi eventualno pri predstojecih volitvah dobilo poguma svoje nezadovoljstvo izraziti na ta način, da ne bi svojih zatiralcev več volilo. Poleg madžarske in italijansko-fašistične volilne svobode imamo na vsak način tudi neke vrste jugoslovanske. V tem oziru ne smemo biti preveč odzadaj. Iz takih in podrobnih vzrokov je bil že aretiran n. pr. s. Uzar iz Sebenj pri Trzinu. Ta ima namreč posebno smolo. Bil je svojčas skupno v ruskem ujetništvu z nekim sedanjim orožnikom tržiške orožniške postaje. Tam je bil s. Uzar baje ponekod dostopen vplivom tamkajšnjega proletarskega državnega vodstva, za kar mu je ta sedanji jugoslovanski orožnik obljubil, da ga bo izdal avstrijskim oblastem. Pa, ko mu je Avstroogrška splavala po vodi, je mu torej sladko masčevanje dobro došlo tudi v naši lepi domovini. In tako neki naši sedajni ultrapatrioti, ki so svojčas na življenje in smrt služili slepo tudi drugačnim interesom, skušajo danes zopet priti na svoj račun. Ti, delovno ljudstvo, pa bodi le pridno, pohlevno in mirno, pusti se neomejeno skubiti in ne zahtevaj zase ne boljšega življenja, ne svojih človeških pravic. Ali sme tako biti, pokazale bodo predstojecje volitve v oblastne skupščine. Delavci in mali kmetje kranjskega sreza volite vsi dne 23. januarja edino le vašo listo, t. j. združenih delavskih strank, ki je v na-

šem srezu na četrtem mestu. S tem boste protestirali proti zatiranju, izkoriščanju in šikaniranju delavskega razreda, s tem boste dokumentirali voljo tudi delavskega razreda kranjskega sreza, da hoče ta boljših časov ter svoje osvoboditve. Kroglice delavcev in malih kmetov pri nas vse v četrte skrinjico!

Domači pregled.

Kristanovci.

Bernotov »Naprej« očita Gustinčičevcem, da so zlezli pod Kristanove hlače in postali — Kristanovci. Dela jim seve isto krivico, ki so jo delali Gustinčičevci nam, ko so nam očitali kristanovščino. Pač ironija usode. Pa usoda bo poskrbela tudi še za to, da se bodo današnji Gustinčičevci razcepili na prave in neprave Gustinčičevce. Tako se bo trkulja cepila, dokler je ne bo vzel vrag. Bernot bo še živa priča temu koncu »ravne linije«.

Kosta Novakovič ušel iz ječe.

Pred meseci je bil s. Kosta Novakovič obsojen na pet let težke ječe po zakonu o zaščiti države. Obsodba vidnega komunističnega voditelja je bila nad vse pričakovanje težka. Navajeni smo sicer na take režimske obsodbe, vendar nas je presenetila ravno ta obsodba.

Sedaj pa poročajo iz Beograda, da je s. Kosta Novakovič ušel iz jetniške bolnice, kamor so ga vsled njegovega slabega zdravja preмести.

Tiskovni sklad »Dela«.

Brezar Valentin 10 Din; Bajec Alojz 2 Din; Vovar Ivan 1 Din; Pavšič Lojze 1 Din; Korene Franc 1 Din; Rotter Anton 10 Din; Zagar Franc 10 Din; Habe Anton 10 Din; skupaj 45 Din. — V štev. 8 izkazano 4902 Din, vsega skupaj 4947 Din.

VSEM NAROČNIKOM IN SOMIŠLJENIKOM!

Zasluga »Dela« je, da se je proletariati toliko politično vzbudil, da je zahteval enotno listo za volitve. Zasluga »Dela« je, da je delavstvo za enotno delavsko stranko. To zna vsak in priznava vsak, pa če tudi iz »taktičnih« razlogov ta ali oni taji.

Sedaj prihaja druga stopnja delovanja. Enotnost praktično uresničiti in res postaviti enotno stranko. Zato treba po volitvah delati na to:

1. Sklicati skupne delavske konference po posameznih krajih.
2. Ustanavljati skupne delavske odbore.
3. Pripravljati splošni delavski kongres zedinjenja za Slovenijo in potem za celo državo.

Mi smo štiri mesece izdajali »Dela« s prispevki delavcev. Drugih fondov nismo imeli. List pa stane denar, čeravno smo vso uredniško in upravniško delo opravljali brezplačno v svojem prostem času. Ali zabredli smo vseeno v dolgove, ker tisk je drag, med delavstvom pa je tudi precej takih ljubiteljev lista, ki ga točno sprejemajo, čitajo, ali naračnino se ne čutijo dolžni, da plačajo. Poštenosti in značaja takim manjka, to povemo odkrito. Dolg teh ljudi je dolg uprave. Zato list ni mogel redno iziti. Pa tudi v naprej ga bomo izdali vsakikrat tedaj, ko bomo nabrali denar, v dolg ne moremo več tiskati.

Zato, sodruzi neplačniki, če Vam je za list, poravnajte naročnino, ali pa bodite vsaj toliko možati in ga vrnite.

Sodruzi, ki pa ste plačali redno in še v naprej, pa oprostite, da list redno ne izhaja. Skrbeli bomo, da se to popravi in tedaj bomo izhajali redno. Trenotna zadrega naše ideje ne pokoplje, nego jo še le utrdi.

Živela skupina »Zedinjenje«! Živela proletarska skupnost!

Živela enotna politična stranka!

Skupina »Zedinjenje«.

MEDNARODNO MAŠKERADO

priredi godbeni odsek »Ujedinjenega Saveza Železničarjev Jugoslavije« v Ljubljani dne 1. februarja v gornjih prostorih Narodnega doma.

Na sporedu je srečolov z mnogoštevilnimi dobitki. Poje delavsko pevsko društvo »CANKAR«. Igra lastna godba na pihala. Dama, ki dobi največ razglednic pri šaljivi pošti, dobi lepo darilo. Najlepsi maski se prisodi s posebno komisijo krasno darilo. Začetek ob 19. (7.) uri zvečer. Konec ob 3. uri zjutraj.

Vstopnina za osebo 10 Din. V spremstvu dame 15 Din. Pijača (prvovrstna vina) in jedila v lastni režiji

Čisti dobiček je namenjen novoustanovljeni godbi U. S. J. Ž.